

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Tertia. Æqualitas in conferendo. Cap. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

CAPUT II.

Omnes Socii aliquid conferant.

Qua est Condicio Prima.

Qui ad negotiationem simul coeunt, debent omnino aliquo tandem modo ad illam concurrere, sive pecunia, sive opera, sive industria, sive instrumenta, vel materiam præbendo, &c. Ratio est, quia, si nullo modo concurrant, unde titulum habebunt ad lucrum ex Societate contrahendum? Palliat ergo usuram, seu melius factum manifeste committit, qui ex negotiatione aliorum partem lucri habere velit, sedente ipso domi, & nihil prorsus conferente. Id, præterquam, quod sæpè tangetur in sequentibus, ita clarum est, ut majori discussione non indigeat.

CAPUT III.

Negotiatio sit honesta.

Qua est Condicio Secunda.

Hanc conditionem, ut negotiatio in qua contrahitur Societas, & pro qua pecunia exponitur, debeat esse licita, ponunt communiter Doctores, & eamque sic affert Textus. *b Si malefici Societas coita sit, constat, nullam esse Societatem; generaliter enim traditur, rerum inhonestarum nullam Societatem esse.* Ex hoc ergo videtur sequi, si ego numerem pecuniam Meretrici v. grat. ut illa commoda domo instructa, & vestibus ornata lucretur, nullam prorsus fore Societatem.

2. Verum distinguendum omnino est ante factum, & post factum, ut innuit Bonacina. *c Si enim consideres hanc illicitæ negotiationis Societatem, antequam lucrum habitum fuerit, vel antequam turpis negotiatio fuerit facta, nulla est Societas, obliganturque socii, eam dissolvere, etiam re non integra, quia obligantur semper à peccato recedentes. At verò postquam peccatum commissum est, seu turpis negotiatio est patrata, & lucrum conquisitum, non videtur æquum, ut nulla sit Societas, ita ut in dicto exemplo Meretrix to-*

tum lucrum sibi in foro conscientie retineat, nihil vero det ei, qui pecuniam contulit. Dico, *In foro conscientie*, nam in foro externo conferenti pecuniam in usum malum, non dari actionem, immò eum puniri debere, d *Legarctam scio.*

3. Ut allatæ distinctionis aliud exemplum habeas, fac, duos, vel plures per Societatem coire, ut occidant v.g. Petrum, spe, vel promissione acquirendi centum aureos ab eisdem Petri inimico. Hi profectò ante patratum scelus semper obligantur, iniquam hanc conspirationem deponere. At vero si, iniquitate persistente, factò ab omnibus impetu, collatoque sibi invicem auxilio, Petrum occidant cum æquali periculo, nè ipsi potius occidantur, quam Petrus, & nè à Principe æquali morte puniantur, non erit æquum, ut unus tantum acquirat centum prædictos aureos, & nihil Socii participent de lucro.

4. Quod si conferas tuas pecunias cum aliquo, qui illis pecuniis usuras exerceat, non est mirum, si tu nihil debeas participare de lucro, nam neque ille alius participare poterit, quia tunc totum lucrum est restituendum illis, à quibus acceptum contra Justitiam est: at in exemplis dictis, in quibus, post patratum scelus, pecunia, ex probabili sententia, retineri potest, ut alibi e docuimus, sane militat nostra doctrina.

5. Ex qua sic breviter, distinguendo, concludere, nullam esse Societatem ante factam negotiationem inhonestam, quia est rescindenda; post factam autem, tunc solum esse nullam, & totum ejus lucrum restituendum ei, à quo receptum fuit, quando lucrum fuit contra Justitiam commutativam receptum, non vero alias.

CAPUT IV.

Ut æqualitas servetur in conferendo,

Qua est Condicio Tertia.

1. Profectò non est æquum, ut tu v.g. conferas centum, & alius v.g. decem, addito pacto, ut æquale deinde lucrum reporteris. Quare, vel tunc æquales sint in æstimabilitate partes, quas uterque conferatis, vel certè lucrum, quod tu recipis, sit ad ratam ejus, quod contulisti, ut in quinta Conditione dicemus.

LIII 3

2. Ut

2. Ut autem magis explicetur hæc conditio dictam æqualitatem requirens; queritur hic. An licitum sit, inire Societatem ita, ut unus solum conferat pecuniam, alter vero solum operam, seu industriam, vel solum instrumenta, ut Equum Navigium, Molendinum; vel solum materiam, ut lapides cæmentata, ligna, & similia ad susceptam negotiationem necessaria: & facile Responderetur, esse li-

a §. De illa
Inst. de So-
ciet. l. Si
non fuerit
ff. de So-
cio.

citum, *a* quia opera, vel illa cætera æqualem possunt habere æstimabilitatem cum pecunia collata, æqualiterque ad lucrum intentum percipiendum,

3. Subinquiritur; An cum alter pecuniam, centum v. g. aureos, alter operam contribuit, debeat, (ut ferretur æqualitas collationum) comparari opera ad totam pecuniam, ad centum v. g. aureos prædictos, an solum ad periculum, quo centum illi aurei possint in negotiatione deperditæ quod periculum, licet aliquando multum esse possit, aliquando tamen, valde erit exiguum, quando scilicet negotiatio suscepta est, valde secuta, & tuta. Subinquiritur, inquam, an in casu periculi exigui, cui exponitur centum prædicti aurei, quod periculum sit, v. grat. ut tria, debeat alterius socii operæ æstimabilitas esse, ut centum, an vero, ut tria dumtaxat.

b Sotus l. 6
de Inst. q. 6
art. 1.

4. Respondet Sotus, *b* debere operam comparari ad periculum; Unde in exemplo allato, debere operæ æstimabilitatem esse, ut tria. Ratio est, inquit, quia ipsa pecunia ex se est sterilis, opera vero est fructifera, paritque lucrum, ergo, si opera comparari deberet cum pecunia, sequeretur, quod, qui confert operam in contractu Societatis, ubi intenditur partus, ut ita dicam, lucri, totum conferret, & qui pecuniam conferret, conferret nihil: probatur consequentia, quia cum pecunia non sit fructifera, conferens pecuniam, nihil conferret ad fructum lucri, sed totum conferret, qui confert operam, quæ sola fructum parit;

c Nav. in
summa c.
17. n. 251.

Si igitur æqualitatem in hoc Societatis contractu velimus, ut certò velle debemus, tanta sit æstimabilitas operæ unius socii, quantum periculum pecuniæ alterius, & non quanta est pecunia. Hic mihi videtur esse discursus *d Less. l. 2.*
c. 25. n. 14 clarè expositus Soti loco citato.

Nihilominus meritò Navarus *e* asserit, hoc esse novum inventum Soti. Cum Navarro *m 2. d. 5.* sentiunt Lessius, *d* & Valentia *e* debet enim *g. 24. p. 1.* haberi comparatio ad pecuniam, nec solum

ad periculum, cui exponitur pecunia. Ratio est duplex. A priori, quia quilibet potest lucrum reportare ex re sua, ergo ex pecunia sua, etiam in securissima negotiatione, & præsciendo à periculo, licet enim ex se pecunia sit sterilis, est tamen, ut substat negotiationi, multum ferax; cum ergo Socius contribuat pecunias, quæ sunt præcipuæ radices lucri (nam opera sine illis inanis est) non est defraudandus suo correspondenti lucro. A posteriori, quia id esset contra praxim omnium Mercatorum, immò Fidelium, etiam timorata conscientia; quando enim confert Socius mille aureos pro negotiatione certa, & sine periculo, adhuc accipit lucrum correspondens mille aureis, seu, ut explicabimus mox, *f Inst. de*
gan. l. 1.
nam. usui mille aureorum.

6. Ad Argumentum Soti jam est responsum; negandum enim est, eum, qui confert pecuniam sine periculo, nihil conferre, confert enim ipsam pecuniam, quæ est radix lucri, non ex se sola, sed, ut conjuncta cum negotiatione.

7. Non nego interim, aliquando operam aliquanto plus valere, quam pecuniam, si hæc sit parva, illa multum industriæ contineat; immò non raro valere multo plus poterit opera, quia hæc propinquius, & efficacius facit ad pariendum lucrum, eum pecunia solum sit materia; sed nihilominus ajo, plus aliquando valere posse pecuniam; quando videlicet hæc est magna summa, opera vero exigua: quæ omnia sunt à prudenti viro expendenda, ut ex his decernatur, quæ rata lucri danda sit Sociis.

8. Denique ad praxim hujus æqualitatis servandam recuratur ad Consilium Cajetani *g*, quod refertur à Rodriquez; *b* nimis *g* Constat, ut conveniantur Mercatores (Addo ego *2. q. 71.* Mercatores ejus negotiationis, super qua inire *art. 1.* tur Societas) nam hi, utpotè experti, consideratis omnibus æstimabunt pretium pecuniæ, & operæ, vel industriæ, quanti valeant in illa negotiatione, & quæ *summa l.*
47. n. 1. rata deinde lucri singulis sit distribueda.